

IŠVAŽIUOJANT

Rašo K. Marčiulionis

Viena, kita savaitė ir aš vėl gyvensiu Lietuvoje. Tik vienas pusmetis pertraukė tą ištisą siūlą — mano gyvenimą Lietuvoje nuo pat pirmųjų jos Nepriklausomybės dienų, ir dabar, apleidžiant lietuvius Amerikoje, tas siūlas vėl susijungia, kaip ir susiriša. Susirišimas gi palieka mazgą. Senovėje, o kai kur ir dabar, lietuvius, nemokėdamas rašyti, svarbesnius savo gyvenimo įvykius dažnai pažymėdavo sumegsčiamas mazgas. Paprastai toks įvykių pergyvenimų pažymėjimas gelbėdavo apie jį prisiminti ir daug vėliau.

Kągi primins tas mazgas — pusmetis gyvenimas tarp lietuvių Amerikoje, man, tolimesniame mano gyvenime, apie tai čia trumpai aš ir norėčiau pakalbėti. Pirmiausia, kalbant apie dabartinį lietuvių Amerikoje gyvenimą, kiek aš jį pažįnu, tenka tikrai pasidžiaugti, kad likimo nutremti svetiman kraštan lietuviai mokėjo taip sumaniai įsitaisyti jame. Darbingu kaimiečių vaikais atvykę į Dėdės Samo šalį su skolintais pinigais, šiandien savo medžiaginiu įsigalėjimu nebeiškiria-

mi ir iš seniausių šio krašto gyventojų — jankių. Jei netiki tam, pasižvalgyk, tautietie. Chicagos mieste daly — Bridgeporte, o pamatysi pavyzdingus lietuvių biuznius, kamie prakalbinus visuomet lietuviškai susikalbėsi! Arba vėl, pa-sibaigus darbo valandoms pasek lietuvių biuznierį tūkstančių dol. vertės savo automobiliu važiuojant, — matysi jį sustojusį milijonierių apgyventoje miesto srity, palei savo namą — palocių. Retas Lietuvos turčių dvarponių turėdavo tokį pajocių prieš karą — Ir tokį vaidu matali veik kiekviename didesniame Amerikos S. V. mieste. — Didelė yra lietuvių Amerikoje ekonominė pajėga. Daug ji naudos atneštų Lietuvos valstybei, mokėjus jos simpatijų gauti. Reikia su užsiganėdinimu pa-brėžti, kad lietuviai Amer. sukūrė gerą medžiaginį sau gyvenimą, nepamiršo ir dvasios gyvenimo sryties. Ši srytis pas juos yra taip pat plačiai išvystyta. Aš turiu omeny tautinės ideologijos išvystymą lietuvių išėivių tarpe, jų gili prisirišimą pre savo Tėvynės Lietuvos ir palaikymą ryšių su jaja.

Mūsų valstybės istorikai, be abejo, turės istorijos faktų šviesoje išrodyti lietuvių Amerikoje pastangas ir nuopelnus, atstatant Lietuvos valstybę.

Aš nuo savęs turiu tiek pasakyti, kad vargiai Lietuvos valstybė būtų buvusi tokia, kokia ji šiandien yra, jei ne lietuvių Amerikoje padėtos pastangos.

jei ne jų moralinė bei medžiaginė parama.

Sudėję dideles dvasios ir medžiagos aukas ant lietuvių tautos aukuro, atlikę visu rimtumu ir pasisekimu jų širdies ir proto diktuotą istorinį uždavinį — padėję atstatyti Nepriklausomąją Lietuvos valstybę, šiandien lietuviai Amerikoje betgi tebestovi kryžkely, jie tebe gyvena tą dvasios krizį, prasidėjusį nuo laiku, kada išsidirbo nuotaika: visiems su savo turta grįžti Tėvynėn.

Romantiškai ideališkas vaizdas, išsidirbęs pas lietuvius išėivius apie Nepr. Lietuvą, pasirodė labai skirtingas esąs nuo tikrojo Lietuvos valstybės gyvenimo. Ir prieš karą Lietuvos krašto gyvenimas su visomis savo šakomis toli atsilikęs nuo Amerikos gyvenimo, pridėjus didžiojo karo per ilgus metus padarytus nuostolius, žinoma, negalėjo duoti sugrįžimui lietuviams tų gyvenimo patogumų, prie kurių jie priprato Amerikoje.

Kita, neskaityta Lietuvos valstybės inteligentija, praskiesta žymiu skaičium kitataučių gaivalo, gal ir nėsąmoningai išvystė partinių varžytinių chaosą, kurs pagimdė Lietuvai die nos išminčių; pastarieji gi iš savo pusės praleido žemės Reformos įstatymą, Pilietybės (Registracijos) įst. taip, kad lietuvius išėivis teisės atžvilgiu buvo lygiomis pastatymas su neapkeičiamu lenku, vokiečiu ir kt.

Prie pasakyto pridėjus dar įvairių iš Lietuvos atvykusių netaktiškų agitatorių darbus, tai ir bus svarbesni faktoriai, dėl kurių Lietuviai išėiviai atsidūrė kryžkely: vykti Lietuvon, ar ne. Ir pirmųjų kregždžių pranešimai nusvėrė: Sujudusi lietuvių išėivių jūrė pradėjo gulti vėl į savo puolį. Grė-sė, kad lietuviai Amerikoje pamos ranka į Lietuvos reikalus, ir iš dalies tai įvyko. Susidarė padėtis nei vienai pusei ne naudinga, bet daugiausiai kenksminga Lietuvos valstybei.

Visi gerai nusimanó, kad Lietuvos valstybės gyvenimo spar-tiesiam išsivystymui yra reikalinga iš šalies pagalba (Užsienio kreditas ir t. p.). Taip pat visi gerai supranta, kad lietuviai Amerikoje gali labai daug prisidėti prie ekonominio ir politinio Lietuvos valstybės gyvenimo patobulinimo. Bet kaž kodėl tą sveiką supratimą nesi-siegaama įgyvendinti. Nei viena Lietuvos partijų nėra bandžiusi rimtai tą klausimą tautos atstovų rėmuose — Seime pakelti. Jei ir buvo daromi žingsniai, tai tik tiek, kiek to momentó reikalams tiko. Tuo tarpu kai tokios Lietuvos mažumos, kaip žydai, net atskirą valdžios lėšomis išlaikomą ministerį gavo, šimtai tūkstančių lietuvių išėivių aktingai rėmusių Lietuvos valstybę, neturėjo Lietuvoje net rimtos informacijų jetaigos! Kasgi tai, jei ne ignoravimas lietuvių išėivių.

Vienok dalykas yra dar pataisomas. Tik dabar žodžių nepakanka; reikia darbu parodyti prielankumą lietuviams išėiviams, kad atitaisyti sugadintą ūpą.

Lietuvos politikų turėtų būti pirmiausias uždavinys teigiama Lietuvos valstybės naudai

sunaudoti lietuvių išėivių dvasios pajėgas ir ekonominį turta, vedant susipratimo ir abiejų pusių interesams palankiais principais politiką. Juk panašiais principais turima ryšių su evetimosis valstybėmis, iš kurių naudos kas žin ar gauname tiek, kiek iš lietuvių išėivių. Taigi, jau vien valstybinio išėivavimo nereikėtų lietuvius išėivius palikti už Lietuvos valstybės durų, nekaltant, kad lietuviai Amerikoje užsiplėnė ir Lietuvos valstybės padėkai. Išlyginimo politiką reikia gyvendinti kaip galima greičiau, kol suvaržymas įvažiuoti Amerikon neišsaus pražūtingos tautinio elemento anemijos lietuvių tarpe. O įvažiavimo suvaržymo pasekmės neužlogo pasireikš lietuvių išėivių tarpe, kadangi veikia mūžiniškas ištautinimo aparatas iš Amerikos vyriausybės ir visuomenės pusės. Bet Lietuvos valstybės politikai ne galės tiksliai ir produktingai susipratimui tiltą nutiesti, nepažinę lietuvių Amerikoje psichologijos, jų "spiritus movens." Psichologai tvirtina, kad žmogaus charakteris keičiasi kas 7 metai. Neturint tikrų statistinių davinų, vis dėlto spėjama gali me sakyti, kad apie 80 nuosim-tis lietuvių išėivių savo charakterio keitimosi procesą yra keletą kartų gyvenę. Prisiminus gi ypatingas Amerikos S. V. gyvenimo sąlygas, turėjusias didelę įtakos į charakterio keitimąsi, galima sau pigiai įsivaizdinti, koks didelis psichologijų skirtingumas yra tarp lietuvių Amerikoje gyvenančių ir Lietuvoje. Šią reikia turėti omeny.

Aplamai imant lietuvių visuo menė Amerikoje yra labai patriotinga. Aš pasakysiu, patriotingesnė negu abelna Lietuvos visuomenė. Nors jau dabar ne maža esama tokių žmonių, net ir veikėjų, kurie nugarą atsuka prie Lietuvos reikalų, bet

Tiktai "Darbininkas," "Draugas" ir "Garsas" mūsų darbą neparėmė, nors ir drįso vienas kitas iš jų pasisakyti, kad mūsų darbas esąs geras.

Mes nieko nesakome tiems, kurie mūsų darbą neparėmė. Kiekvienam liuosa valia remti, arba neremti. Tikrai mes apgailėstaujame, kad radosi žmonių ir laikraščių redaktorių, kurie stengėsi ramiam kultūros darbui, Lietuvos jaunimo švietimui pastoti kelią. Tiesa, vieni

dauguma lietuvių Amerikoje, nepaisant dažnų užsivylimų santykiuose su Lietuvos valstybe, vis dar arti prie širdies-laiko visus Lietuvos reikalus. Tai ne reikėtų pamiršti mūsų valstybės politikams, ir padaryti iš to atatinamas išvadas.

Tiek bendrų pastabų iš mano patyrimų sryties Amerikoje. Kalbant "pro domo sua," reikia pasakyti, kad mes, korporacijos atstovai, savo darbo pasekmes čia, Amerikoje, galėjome atsiekti tikrai dėka paramai didelių Lietuvos patriotų: gerb. pp. J. O. Širvydo, K. Širvydienės, S. E. Vitaicio, Kun. A. Miluko, J. Pranaitytės, P. Devenio, Dr. M. Devenio, J. Ginkaus, Pr. Narvydo, A. Mikalausko, K. S. Karpavičiaus, J. Laukio, ir aplamai tautiniai susipratūs lietuvių visuomenės dalies.

Bet "Vienybė," "Tėvynės" "Zvaigždės," "Dirvos," "Amerikos Lietuvis" ir "Varpo" laikraščių redakcijoms studentai tautininkai yra ypatingai dėkingi. Minėtų laikraščių redaktoriai pagelbėjo per savo laikraščius išposmuoti prieš visuomenės akis ne vieną mūsų darbui rucšiamą blogos valios žmonių pinklę...

Kiekvienam liuosa valia remti, arba neremti. Tikrai mes apgailėstaujame, kad radosi žmonių ir laikraščių redaktorių, kurie stengėsi ramiam kultūros darbui, Lietuvos jaunimo švietimui pastoti kelią. Tiesa, vieni

Advertisement for SANKIT medicine, including a portrait and text describing its benefits for various ailments.

Advertisement for OSVALDAS KIBURIS UŽEIGA, featuring a portrait and text about dental services in East New York.

Advertisement for AR SERGATE, SILPNI ar KENČIATE? featuring a portrait of a doctor and text about medical treatments.

Advertisement for FRANK WHITE Stogininkas, including a portrait and text about stock services.

Advertisement for Ranka Ranka Mazgoja, featuring a portrait and text about a specific product or service.

Advertisement for Jono-John's Cigara, featuring a portrait and text about cigars.

Advertisement for John and Peter Naujoku Cigaru Dirbtuvė, featuring a portrait and text about cigar making.

Large advertisement for MACYS BROS. FURNITURE CO. featuring an illustration of a bedroom and text about furniture and home goods.

Advertisement for GRABORIUS Juozas Garšva, featuring a portrait and text about photography and printing services.

Cartoon titled 'DO YOU KNOW WHY...' showing various humorous scenes and dialogue.

Continuation of the cartoon 'DO YOU KNOW WHY...' with more humorous scenes and dialogue.

Advertisement for J. MAŠINAUSKAS - ir - M. SABALIAUSKAS FOTOGRAFAI, featuring portraits and text about photography services.

Advertisement for SIOK IR TAUPIK SU featuring an illustration of a cotton spool and text about cotton products.

Advertisement for EAGLE MIKADO pencils, featuring an illustration of a pencil and text about the brand.

Advertisement for ALEX SHRUPSKI Pranešu, featuring a portrait and text about translation or similar services.